

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

«V edinosti je moč».

„EDINOST“ izhaja vsako sredo; cena za vsa leta je 4 gld. 40 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld. 20 kr. — Za oznanila, kakor tudi za poslanice se plačuje za navadno četrstopenjsko vrsto: 12 kr. če se tiska 1 krat, 10, če se tiska 2 krat, 8 če se tiska 3 krat. Za večje črke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cena v primeri manjša.

Naročnina in vsa druga naj se pošilja upravništvu (Via delle poste, Casa Hirschel, N. 10 A, I. piano) — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v raznih trafikah po mestu.

Na znanje.

Današnji list je *slednji*, ki smo ga poslali onim gospodom, kateri so od drugega poluleta, ali od zadnjega četrtletja še naročnino *dolžni*. Ako hočejo prihodnji list dobiti, naj denar takoj pošljejo. Nadejamo se, da bodo brez daljnih opominov storili, kar vsakemu *poštenjaku* čast in vest velevali. Naj v ozir vzemó to, da je cena našemu listu zelo nizka i ta se more vzdržati le tedaj, ako mu naročniki ne odtegujejo *dolžne* naročnine.

Upravništvo.

Nemških konservativcev shod v Linou.

Poudarjali smo že zadnjič veliko važnost nemških konservativcev shoda v Linou ter rekli, da je liberalcem smerten udarec. Najspregovorimo danes nekoliko več o njem, ker je vreden, da se ga spominjamo.

Zastopanih je bilo na shodu 39 nemških mest in vdeležilo se ga je brez linskega domačega ljudstva 9400 Nemcev, mej temi mnogo državnih in deželnih poslancev; kmetijskega ljudstva je bilo dve tretjini. Ljudska dvorana in vse galerije so bile natlačene ter lepo okrašene. Nad odrom je visela velika podoba Njegovega veličanstva cesarja i nad njo so bile na črnem dnu zlatom zapisane cesarjeve besede: *«Naredite mir med mojimi narodi»*. Na stenah so bili pritrjeni prapori in grbi vseh avstrijskih dežel, na obeh straneh sta vihrla dva velika državna prapora z državnim grbom. Na oder so stopili: škof Rudigier, grof Brandis, krez Alojzij Liechtenstein in skoraj vsi konservativni poslanci spodnjega in zgornjega Avstrijskega, Solnograškega, Tirolskega in Predalpejskega, in sicer poslanci državnega zbora in deželni zborov.

Ko je odbila ura eno, pozdravi grof Brandis zbrano ljudstvo s presrečnimi besedami.

Dr. Fuchs je potem nasvetoval, naj se izvoli grof Brandis za prvosednika, kar se je zgodilo z aklamacijo.

Prvosednik se zahvali za skazano mu čast, izreče, da je zbor odprt, ter dá besedo knezu

Alojziju Liechtensteinu, katerega ljudstvo, stopivšega na govornico, živo pozdravlja. Iz njegovega lepega govora posnamemo prihodnjic najvažnejše stvari. Za njim je govoril, kakor njegov prednik, z veliko pohvalo slavnoznani državni poslanec Lienbacher, ter bral potem to le resolucijo:

«Nemško - konservativni strankarski shod izreka kot svobodni zbor konservativno mislečih nemških mož v Avstriji svoje prepričanje, da je le ona politika vsestranski zdrava, katera celokupnost in moč države, a tudi avtonomijo dežel jednako skrbno goji ter pospešuje, ki spoštuje ustavno vladno obliko in ki politično volilno pravico po načelu občne pravice razvija ter razširja, katera državljansko svobodo primerno pospešuje in združuje z redom, ki pospešuje uresničevanje opravičenih želja, katere so velikrat že izjavili konservativni poslanci v raznih zastopstvih glede poduka in odgoje mladine v ljudskih šolah, katera dela enakotežje v državnem gospodarstvu s ščedljivostjo in s pravičnim razdeljevanjem davkov po merilu davkovske moči in ki z varovanjem pridobilne moči skuša marljivo zboljšati narodno gospodarstvo, posebno pa kmetijstvo in obrt.

«Nemško - konservativni strankarski shod je nadalje prepričan, da se more uspešno uresničevanje take konservativne politike le od konservativne večine državnega zastopa v zvezi z jednako mislečim ministerstvom in le potem pričakovati, ako se konservativna stranka ne prenagli v dosežanju svojih ciljev, nego dela zmerno a dosledno, da ne pospešuje le interesov posameznih stanov ali delov prebivalstva, nego pospešuje jednako skrbno interese vsega prebivalstva, da ob popolnem in zvestem gojenju svoje nemške narodnosti spoštuje tudi pravice drugih narodnostij in da pridobi veljavo nemške narodnosti po naravnem razvoju in naravnej oliki, ne pa s prisilnimi zakoni, zato tudi nasprotuje v zvezi s konservativci drugih avstrijskih narodnostij vsakemu séuvanju in pritiskanju narodov.

«Nemško - konservativni strankarski shod izjavlja, da stoji konservativna stranka zakonom zvesta na ustavnih tleh, da se priznava h konservativnim načelom, da s zvestostjo do cesarja

in države združuje tudi zvestost do vsega prebivalstva ter je tako v najboljšem pomenu besele ljudstvena stranka.

«Nemško - konservativni shod izjavlja, da ne more videti, da bi bili dozdani čini zdanje vlade nemško narodnost kako žalili ali pretili jej. Ta shod odločno odbija predrznost nemško-liberalne stranke, ki se vede, kakor bi le ona vse Nemce zastopala, izjavlja nadalje, da so trditve od nemško-liberalnega parteitaga na Dunaji sklenene resolucije, češ, da se je nemškega prebivalstva po vseh krajih Avstrije pripriela neka globoka vznemirjenost, da je parlamentna večina nemštvu, državnej celokupnosti in svobodnim ustavnim načelom sovražna in češ, da je končni cilj avtonomistične stranke, ki se krivo nazivlje federalistiška, raztrganje one vezi, ki zdaj veže vse Nemce v Avstriji ter odrekanje države — da je vse to neodgovorno sleparjenje prebivalstva in obrekovanje avtonomistov, posebno nemško - konservativcev, ter se končno ta shod slovesno zavaruje zoper ono izjavo v nemško-liberalnej resoluciji, da more od nemških liberalcev samih prozvati boj motiti in zavirati uspešno gojitev državnih in gospodarskih interesov, posebno pa odložiti obrtka in kmetijske prasanja, ter izreka nemško-konservativni strankarski shod nadejo, da v teh besedah izraženej, najvišjim ljudstvenim težnjam pogubnej nemško-liberalnej tendenci odločno nasproti stopijo konservativni poslanci vseh avstrijskih narodnostij, da narodnostni prepričanje in da konservativni poslanci vso svojo moč in ves svoj čas v zvestem izpolnovanju svojih dolžnostij posvetijo uspešnej gojitvi državnih in narodno-gospodarskih interesov, posebno pa zboljšanju kmetijstva in obrtnosti in koncem v obrambo in pospeševanje domačega dela na korist Avstrije in njenih narodov».

To resolucijo je soglasno sprejelo 10.000 pričujočih Nemcev, ki so s tem ob tla vrgli ustavoverne table, da so se razbile na drobne kosce. Po tej resoluciji je grof Taaffe lahko rekel, da se ustavovercev nič več ne boji, ker se mu je opirati na ljudstva, a ne na ljudi, ki bi radi seli na ministerske stole.

Iz zanimivih govorov na tem shodu priobčimo prihodnjic važnejše reči.

Dopisi.

Iz Trsta, 27. nov.

(«Kres» ali «Zvon».)

Draga «Edinost»! Ker si zadnjič sprejela dopis «z Notranjskega», nađejam se, da tudi meni ne odrečeš prostora v svojih predalih, da nekoliko zavrnem onega dopisnika. Jaz hočem mirno in brez strasti vzeti v pretres dopis in stvar, katero dopis razpravlja.

Govori se o prihodnjih naših leposlovnih listih. Iz prvih dopisnikovih besed bi si človek pričakoval nepristranske sodbe, kajti navaja «Edinosti» prejšnje številke, iz katerih veje mirljivosti duh, ki ga pa v dopisu pogrešamo. Uvod cika brez potrebe na prepričanje mej dvema političkima časnikoma*, o katerem si ti, draga «Edinost», dozdaš previdno in pametno molčala. Dopisnik se tu postavi odločno na eno stran; malo niže pa trdi, da mu teh vrst ni narekovalo strankarstvo! Tega prepričanja ni bilo treba navajati za povod k ustanovitvi dveh leposlovnih listov in prenašati ga — vsaj posrednje — na leposlovno in znanstveno polje ter rabiti vzburjenost nekaterih duhov v propad enemu leposlovnemu listu. To ni prav! Ako so prihodnji pisatelji ljubljanskega «Zvona» delalni pri «Slov. Narodu»,*) ne izhaja še iz tega, da bi morali pisatelji «Kresa» biti sodelovalci katkega drugega polit. časnika, ali celo nasprotniki «Slov. Naroda» in to res tudi niso. Pa tudi ako bi bili; saj leposlovni list se ne peča s politiko! G. dopisnik se odločno poteguje le aa «Zvon», drugemu listu pa odreka vso veljavo.

*) Nam se zdi uvod tako splošen, da ne more nobenega žaliti, ker šiba le slabe lastnosti, osebnosti pa se čisto nič ne dotika, nobeden ne more trditi: meni je to namenjeno, tedaj tudi ne «Naroda» i ne «Slovenec».

(Uredn.)

**) Tega mi nismo tako umeli. Dopisnik prav namreč: «Jaz menim, da nihče ne dvomi, da mora biti list dober v takšnih rokah, katere zdaj poznamo po Narodu kot sodelalca». Beseda «sodelalca» se nanaša na «Zvon», a ne na «Narod», to je nedvomljivo, ako se premisli, da je «Narod» naznanil Zvonovih sodelalcev imena. Tedaj polemika o tem odpada.

(Uredn.)

Podlistek.

Popotne črtice.

Spisal Tóre Poldetov.

(Dalje.)

Postojenci so torej naravno na zaslužek jako pogoltni, to je vse prav in lepo; a zaslužek ne bi bil nič manjši, ako bi se kazali to, kar so, namreč počene, dobre Slovence; tako pa so postali, žalibože, orodje gospodstva želim Nemškutarjem in kedor prej plača, ta prej melje; intriga in še kaj drugega se šopiri v prijazni Postojni. S tem pa se nij rečeno, da v Postojni nij rodoljubnih ljudi: komu nijso znane Lavrenčičeva, Ditrihova, Kotarjeva, Doksatova in še nekatere druge hiše, v katerih veje prav domači duh, in kateri narodnjak se ne spominja blagodušnega narodnjaka rajnega župana Lavrenčiča? On je postojnsko županstvo vodil mnogo let v pravem narodnem duhu in je povsod Postojno dostojno zastopal. Pred leti, ko nijso še nemškutarji zasejali svoje lulike v Postojno, imeli so sami narodnjaki, v prvi vrsti pa rajni Lavrenčič vpliv na ljudstvo; a v novejšem času veja pri takozvanih «purgarih» samo denar. Premožni ljudje drže, ako so narodni, roke

križem, ako so pa nemškutarji, pa tako plešejo, kakor žvižga na Notranjsko privandrani nemškutarski «Deus ex machina», katerega postojnski narodnjaki menda zaradi posebne govorniške zmožnosti zovejo tudi «Cicerona». Ta in še nekateri drugi so najbrže uzrok, da je prav ta trg, ki je bil nekaj uzorno naroden, zdaj tako narodno spriden, kajti oni «Ciceron» je imel za seboj ves aparat nemškutarskega terorizma, katerega je posebno čutil nek čisto nedolžni učitelj, katerega osoda ima na vesti omenjeni Ciceron, pa njegovi voluni. A tudi tem ljudem je odklenalo po zadnjih državno-zborskih volitvah, Postojna postane zopet popolnoma narodna, ker večina mladine je popolnoma narodna ter se ne meni za oportunske nauke nemškutarskega «Cicerona»; prihodnost pa je le v mladini, na njej svet stoji, tedaj tudi Postojna.

V Postojni se nahaja tudi nek «Grand Hôtel d'Adelsberg», kateri je namenjen kot penzionat dobrega zraka in lepe narave iskajočim tujcem. Lastniki tega hotela so večinoma tržaški Švicarji; poslopje, ki je stalo 120.000 gold. je v resnici veličansko in krasi Postojno. Dvomimo, ako se veliki troški za vzdrževanje hotela in obresti kapitala izplačujejo; a to je gotovo, da bode hotel šeasoma jako aktiven, ako bode Trst

napredoval; ako pa tega ne bode, kar Bog varuj, potem ima tudi to začetje slabo prihodnost. To društvo uživa v Postojni posebne predprave, a tudi to bi moralo iti do take meje, da ne škoduje preveč interesom občinarjev, a kaj, ko je župan sam, ki je, kakor pravijo, zaslužil pri zidanju hotela dosti novcev, jako unet za ono gospodo in pred njo rad klečeplazi. No, in ti gospodje zopet trobijo v rog nemškutarjev pri volitvah in drugih prilikah, vsled česar so pri narodu postali nepopularni. Njihova drznost je šla tako daleč, da so zahtevali, naj jim vlada in občina dasti jamo v najem za letnih gl. 1000, a ta namera je izpodletela, vsled česar so ti gospodje postojnskega glavarja v «Wiener-Allgemeine Zeitung» napadli, da kot predsednik odbora za oskrbovanje nij na pravem mestu in da dela veliko slovansko politiko, od kar je nastopilo ministerstvo Taaffejevo. Gospod glavar resnično nij neprijatelj Slovencev, bil je celo nekada močno navdušen za slovansko idejo; toda o taki propagandi so vendar le nemškutarji sanjali, ker pri njih je vsak človek, ki nij hud slavofag, agitator panslavistov, sumničenje, opravljanje — to je stara njih taktika. Postojnski «Ciceron», katerega je lahko spoznati po zaspanem obrazu, sicer tih človek, a vendar tihotapno rije in snuje razne

potrebne in nepotrebne reči le sebi v slavo in korist, mej tem pa odlični narodnjaki polje puščajo temu manj zmožnemu nemškutarju, in prav malo skrbé za narodno čast. Sicer moram reči, da nemškutarja v Postojni pojema; pravih zagrizlih nemškutarjev je tam komaj tolko kolikor prstov na eni roki, in njih vodja prav kmalo ostane brez armade; a slabi jeziki zaradi tega vendar ne vtihnó in še dolgo bodo govorili, da kedor ne spoštuje 9. te božje zapovedi, nij vreden, da bi zastopal bogaboječ naš narod. Postojna ima sploh prav lepo prihodnost, a ta prihodnost je dosti odvisna od prihodnosti Trsta; Tržačani, še celo «Irredentovci», pa imajo še vedno rajši Slovence, nego pa Nemškutarje; uzrokov je še drugih prav dosti, ki vsi glasno kriče: Postojna mora biti narodna!

Iz Postojne drži vozna glavna cesta v Planino, v ta nekada jako bogati, a zdaj zelo zapuščeni kraj, poleg Planine je veličansk grad «Haasberg», nekada grofov Coroninijev goriških, zdaj pa knezov Windischgrätz. Zadnja rodbina je tri največje notranjske grajščine kupila od Coroninijev za niti polu milijona gold., tako sicer, da nij plačala vsakega debela niti po 1 krajcarju, torej pri tem kupu milijone pridobila, kajti Predjama, Logatec in Planina, te tri grajščine dajo zdaj vsako leto lesa v vrednosti

To je predrzna sodba, kajti on sodi lista uže naprej, le po osebnosti! Počakajmo, da okusimo kaj sadu, potem bomo lahko sodili in si izbirali. Dobro blago se bo samo priporočalo, vzdrževalo in razširjalo; slabše pa bo najbrže moralo propasti, kajti dveh leposlovnih listov Slovenci teško da bomo mogli vzdrževati. Sicer tudi poslednje ni nemogoče, če manj pa škodljivo, temveč bi bilo prav koristno gledé na različnost slovenskega polja, ki ga bosta lista obdelovala. Saj smo imeli Slovenci nekdaj »ko ni bilo še toliko slovenske inteligencije« h krati »Glasnik« za leposlovne in znanstvene spise, »Cvetje« za daljše sestavke in »Torbico« za dijake; saj tudi zdaj »Vrtec« v svojem delokrogu za mladino vrlo napreduje; zakaj ne bi smela zdaj izhajati en leposloven in en leposlovni in znanstveni list? — Dopisnikova trditev, da so sodelovalci »Slov. Naroda« zmožni izdajati dober leposlovni list, naj velja; toda iz tega izvira to, kar hoče dopisnik reči, namreč, da drugi pisatelji niso za to. To je gotovo žalitev pisateljev, ki so se oglasili za »Kres« in kateri so znani ko zmožni in spretni pisatelji v svoji stroki, dasi morda ne sodelujejo pri polit. časnikih. In ker uže o tem govorim, moram tu povedati, da meni ne imponira ime kakega pisatelja le zato, ker je sodelovalec kakega političkega časnika. Prav nasprotno! Jaz sem te misli, da pravi leposlovec in učenjak ne píše političkih člankov ter v polit. časnike dajo k večjemu kaj za podlistek. Sicer so tudi pri tem lahko izjeme. Daljna dopisnikova trditev, da le v Ljubljani nam je mogoče imeti dober leposlovni list, ne zdi se mi vtemeljena. Saj še glavni politički list, ki je donesal dnevne novice, imeli smo nekoliko časa na skrajnej meji domovine! Da so prejšnji listi »Glasnik«, »Zora«, dunajski »Zvon« itd. propali, zato so bili drugi vzroki, ne pa daljava. Zakaj pa se tako krepko, duševno in materialno, drži družba sv. Mohora v Celovcu, skoro zunaj slovenske domovine? Sploh, moram reči, da kakor mi ni bilo všeč, ko je nek list pisal proti ljub. »Zvonu« in hvalil le »Kres«, tako sem bil nevoljen, ko sem bral dopis »z Notranjskega« v zadnji »Edinosti«, zlasti ker je vrhi vsega še precej robat. Le zadnji trije odstavki v njem so mi všeč ter tudi jaz kličem: Bodimo delalni, pošteno in brezstrastno — nepristranski!

Zdaj še moj odgovor na vprašanje: »Kres« ali »Zvon«? Ker se je oglasil prej »Kres«, menim, da bi šla njemu prednost, toda tudi »Zvona« ne smemo prezirati; kajti za zdaj je menda uže dognano, da bosta k letu oba izhajala. Zato naročimo se na oba; škodilo to gotovo ne bo. Morebiti še ušakamo, da se s časom oba združita v en sam velik leposlovnostnoznanstveni list s podobami, ki bo zadoščeval vsem potrebam izobraženih Slovencev. Bog daj!

Ti pa, draga »Edinost«, varuj se, da te ne vpletejo v prepire, katerih si se do zdaj skrbno ogibala; pazi tudi, da se Ti ne pripeti več taka nedoslednost, kakor v zadnjem listu št. 47, kder do polu milijona gl. in ondotno prebivalstvo se peša skoro izključljivo z lesotrzajem. O naših lesotrzajih mi je tudi nekoliko izpregovoriti. Ti ljudje barantajo s Trstom; a v pestéh so nekaterih posrednikov (šensalov) prav zadnje vrste; tudi nekateri tuji lesni trgovci v Trstu (ta kupčija je bila pred leti izključljivo v rokah domačih kranjskih firm, zadnji čas so se pa Grki in židje močno poprijeli lesne trgovine, ter izpodjedajo domače ljudi, ker imajo zunanje zveze, mej tem ko se naši trgovci preveč drže doma in ne skrbje za dobre zveze) so ljudje debele kože in kosmate vesti in tako se godi, da trgovci z Notranjskega ne morejo uspešno trgovati, da so čestokrat osleparjeni; razen tega pa je Trst spridel uže marsikatero poprej dobrega gospodarja, kajti omenjeni mešetarji umejo te ljudi prav dobro napeljevati k igri, na pijačo in druge mehkužnosti in kadar človek začne prepogosto zahajati v Trst, je to uže znano, da mu dopada tržaški zrak in da ga ne briga le kupčija, temveč tudi kaj drugega. Jaz ne govorim v obče; to so le izjeme, a žalostne izjeme, in Trst je uže marsikatero dobro hišo spravil na boben. Mnogo pridnih Slovencev je pa s to kupčijo tudi obogatelo; a takih vidiš malo pri igri v nevarnih krajih. — Tudi kar se tiče lesne kupčije, velja izrek: svoji k svojim! In moje menjenje je, da bi bila prekoristna združenja mnogih malih trgovcev, ki bi imeli v Trstu svoje zaloge — po napredku in omiki mora priti tudi do tega.

(Dalje prihod.)

si na enej strani grajala, kar si na drugi priporočala. Jaz ne mislim več o tem pisati; stvar je dokaj jasna. Srečno!»

*) Mi smo tega prepričanja da ni »nedoslednost«, ako v enem in istem časniku razni pisatelji »pro in contra« pišejo, uverjeni smo celo, da je to zelo potrebno, ker s tem se misli bistro, duh se draml in budi, delalne moči se krepe. Pošten prepis ni škodljiv, on še le daje narodu pravo življenje, ker ga varuje malomarnosti in zaspanosti; tak prepis je v vsej naravi, in ako bi ponehal, nastala bi v njej splošna smrt; to se pa samo ob sebi umeje, da prepis mora biti brezstrasten, rekli bi idealen, prepisalec mora ostati »boni amicus«.

Kar se tiče obeh leposlovnih listov, izrekli smo uže svoje misli. Ker se pa naša želja, naj bi se združila, ni izpolnila, zato priporočamo našim rojakom, naj po moči podpirajo oba lista. Kolikor poznamo g. delalce obeh listov, priznavati moramo, da imata oba dobre moči, i po teh soditi, utegne biti »Kres« bolj znanstven (Krek, Trstenjak), »Zvon« bolj leposloven (X najizvrstni pesnik, Jurčič, najboljši romanopisec). O »Zvonu« nas je posebno to razveselilo, da so se ga oklenole tudi stare krepke kosti; s hrepenjem pričakujemo g. Svetčeve lepe, gladke besede i stvarne temeljitosti.

(Ured.)

Iz Trsta, dne 26. novembra.

Z dopisom »iz trž. škoflje« (št. 47) o slov. vredovanji v duhovnih uradih se sicer strinjam, toda hočem le nekaj pristaviti. Dopisnik pravi, da »jezik, kateri govori ljudstvo, je vselej tisti, v katerem se v cerkvi oznanjuje božja beseda«. Tako bi moralo biti, pa ni povsod tako. Zlasti v nekaterih mešanih krajih je od duhovna odvisno, v katerem jeziku hoče pridigovati. Če duhovnik ne zna ali neče znati jezika, ki ga govori večina ali manjšina prebivalstva, izvoli si drugi jezik in prvega prezira ter tako se cele občine poptujujejo. Da pri tem trpita slovanski jezik in rod, slovenski ali hrvaški, to se uže po sebi umeje, kajti k temu pritiskajo še drugi faktorji: laške šole in uradnjile, naseljeni ptujci i. t. d. Toraj bi bilo želeli, naj bi veleč. škofjski ordinarijat duhovnom zabranjal take samolastne premembe jezika v cerkvi, oziroma, naj bi ne postavljaj v mešane duhovnije takih duhovnikov, ki so nezmožni ali nasprotniki narodnemu jeziku.

v Trstu, 28. novembra.

Včerajšnji koncert v tržaški čitalnici je privabil mnogo odličnih poslušalcev, mej temi je bil tudi državni poslanec gospod Vinko Vitežič. Pa kaj bi jih tudi ne. Spored je bil iz več obzirov zelo zanimiv, uže zaradi njegove sestave, in zaradi izvrševateljev. Prvo točko Pedrotti-jevo »sinfonijo« iz opere »Tutti in maschera« za dva glasovirja so igrale gospodičine E. Popovič, A. Engelhardt, S. in F. Schilbach. Vse štiri gospodičine je občinstvo z veliko pozornostjo poslušalo, ter jim ploskalo. Drugo točko »Umlaufovo« »Pozdravljam te« igral je na citre slavno znani umetnik na citrah, gospod Vekoslav Vavpotič. Mej igranjem je bilo vse tako tiho, da bi se bila igla slišala pasti na tla. Nihče se ni ganil. Vsi poslušalci so osuplo poslušali, kakor bi čuli vilinske glasove iz daljne none tihote. Umetniku se vidi, da so mu citre tako rekoč igrača, tako spretno i lahko prebira on strune. Drugo igro »Njej iz ljubezni«, ki jo je sam za citre zložil, moral je na občno zahtevanje ponoviti, poslušalce je tako dirnola, da mu še le niso nehali ploskati ter ga pozdravljati; moral je zopet za citre sesti ter je nas še prijetniše iznenadil, čuli smo venec tako milih i navdušenih slovenskih pesem ter uživali rajsko sladkost. Uže mnogokrat hvaljeni znani tržaški kvartet gospodje V. M. B. P. so nam zapeli Hajdrihovo Vodniku v spomin tako lepo, da ne vemo besede, kako bi jih pohvalili. Peta in zadnja točka se je vršila z veliko natančnostjo. Strokovnjaki so rekli, da je teško določiti, kedo je bolje igral, ali gospodičine ali gospod Dragatin. Potem se je začela živahna zabava, mlada kri se je sukala po dvorani, jaz pa, da ne bi se mi očitale, da sem poljski medved, pridružil sem se starim kostém, ki so se poséle okoli miz v družih sobah. In tu smo marsikatero moško uganili, bratovščino pili, veseli bili, napivali, navzdrevljali si in trkali s časami, da so krepko zvenele! Bil je lep večer v domačem društvu, v prijaznej čitalnici.

Iz Splita, dne 25. novembra.

Bajamonti in njegova stranka.

Ves Split, vsa Dalmacija se veseli, da je vlada strla glavo kači, ki je strup bruhala po vsej deželi, vzlasti po Splitu, kder je imela svoje gnje-

do. S padcem Bajamontija i njegove stranke se vrne mir i red mej Dalmatince i svada izgine kakor pleve v vetru. Ta stranka je bila zadnja kohorta one liberalne klike, katera, Bogu bodi hvala! tudi uže konec jemlje; nje naloga je bila zatiranje Slovanstva na skrajnej avstrijske meji, i ker ni imela podloge za nemško propagando, osnovala je pod plaščem liberalizma in ustavoverstva irredento, kar je bilo liberalcem in judon prav po volji, ker nezloga mej Slovanstvom je bila njim največja podpora. — Bajamonti je bil vedno v najtesnejši zvezi z dunajskimi liberalci, pri vsakej priliki se je obračal nanje, slonel je popolnoma na njihovih ramah. To se je posebno kazalo pri zadnjem spletskem rabuki, ker vsi judovski dunajski časniki so stali na njegovej strani i da ni najvišja vojaška gosposka govorila krepke besede, ne vemo, ali ne bi še gospodaril človek brezvesten in érn kakor pekel. — Bajamonti je bil Dalmaciji globoka gnjila rana, ki je jedla v zdravo njeno meso, zdaj je izrezana, a vendar še boli, še ima netilo i celo tu v Splitu in pri taci ljudih, ki imajo v roci vago pravice. Zavezan je sicer v občinski blagajnici žep, ki je redil irredento, a vcepljena nemoralnost i spridenost še niste pokončani; prodrznost i nesramnost je tolika, da se vpričo javne obsodbe še k višku popenja ter na prsi trka, ne da bi delala pokoro, ampak v osebnosti i napuhu. A kedor visoko leta, nizko sede; Bajamontijeve dobe je konec, iz javnih zakladov se ne plačujejo več renegatje, izdaljce; kedor ni z nami, ta je zoper nas!

Nadejamo se, da se Bajamontijeva dela ne pokrijo s plaščem nevredne i škodljive prizanesljivosti, ampak da jih sodnja razobezi na luč ter plati po tistih cenah, po katerih jih je cenila pravica, ker razžaljena pravica zahteva zadoščenja.

Narodno gospodarslvo

in njega upliv na države s posebnim ozirom na delavne stanove.

Predavanje dne 31. oktobra 1880.

T. P.

(Dalje)

Kder pa obrtnija in trgovina hitro raste, tam bogaté strašno trgovci in fabrikanti in nahajajo se, kakor na priliko na Angleškem, na enej strani sami veliki bogatini, na drugi pa sami reveži, srednjega stanu, manjših posestnikov in kapitalistov je tam prav malo. Veliki kapitali pa ulečejo nase, kakor kalamita, še večje in tako pride sčasoma do tega, da veliki kapitalist, milijonar prav tako tlačí uboega delalca, kakor so v srednjem veku baroni tlačili uboze kmeta; oni zaukazujejo, koliko se ima delalcem plačevati in ti so popolnoma odvisni od njih milosti in nemilosti. Prav zaradi tega so uže pred 90 leti; v dobi francoske prekucije, nastali javni upori delalcev proti fabrikantom, ki so se kesneje ponavljali in se še ponavljajo na Angleškem in Nemškem; naša Avstrija pa dozdaj nij imela takih večih uporov, ker naša obrtnija je še majhna in pri nas delalski stan še le zdaj močno raste; a tudi v Avstriji se to prašanje uže po malo začinja in utegne sčasoma postati prav tako mogočno, kakor v drugih kulturnih državah. Osnovala se je, kakor prijateljica in zagovornica delalcev stranka, ki obsega vso Evropo in ta se imenuje stranka socijalnih demokratov. Ta stranka ima posebno dosti privržencev na Nemškem, Francoskem in Angleškem, in ima v teh deželah še celo v parlamentih mnogo svojih privržencev, ki se drzno upirajo sedanjemu državnemu redu in terjajo posebne pravice delalskemu stanu.

Ta stranka je preskrajna, ker hoče kar se silo podreti to, kar je denes in kar se je po zgodovini uže tako vkoreninilo, da bi le strašne prekucije ali stoletno mirno delovanje na poti pametnih reformacij to izvršilo, kar imajo zdravega v svojem programu ti socijalni demokrati. To socijalno prašanje ima tudi svoje izvrstne učitelje in svoje posebne šole, ki se ločijo po sredstvih in ciljih, po katerih hrepené. — Na Francoskem je leta 1795 nek Rabouef to prašanje prvi razpravljaj in imel za saboj mnogo privržencev, ki so pa vsi propali, ker njihova načela so bila preveč revolucionarna in komunistična. — Za njim je leta 1812 do 1825 nastopil kakor oznanjevalec socijalizma grof St. Simon. Ta je zahteval od kralja, naj on posreduje mej bogatini in delalci, in od duhovščine, naj tudi ona pomaga, da neha vsaka

vojna mej kristijani in naj obrtniki-ima jo večino v državnem zboru in tako odločujejo največje svote le za obrtnijo in za zboljšanje življenja delalcev, kajti uže na tem svetu naj človek saj nekoliko uživa tega, kar se mu obeča na drugem svetu; država naj bode le eno društvo dobrih bratov. — Ta talentirani mož je celo učil novo krščansko vero; a nesrečno je umrl in njegov uk je ostal brez vidnega uspeha. Akopram je bil S. Simon prav za prav začetnik humanističnega socijalizma, vendar je Fourier, ki je bil manj ali bolj njegov tekmeč, več veljave pridobil. Bogastvo imenuje Furier namen človeškemu društvu, to bogastvo je hotel on ustvariti po pomnoženju pridelkov in izdelkov. Da se to doseže, nasvetoval je združevanja po mirnem potu, nasvetoval je take kolonije, (falange) v katerih bi po 100 in več družin skupaj živelo, v takej družbi bi se nahajali razni rokodelci poljedelci in sploh vsi človestvu potrebni stanovi.

Vsaki družini bi se dalo najprej toliko, kolikor ima neobhodno potrebnega za življenje, kar potem ostane letnega dohodka, razdelilo bi se po marljivosti in po visokosti deležev. On torej nij hotel komunizma, ampak pravično razdelitev in zatorej so bili njegovi nauki bolj praktični ter so se bolj vdomačili, posebno pa je imel Fourier od leta 1830—1840 mnogo veljave celo v boljšem društvu in te ideje so skoro bile kvas za prekucijo leta 1848. Zanimivo je v tem obziru, da na Ruskem uže od nekdaj obstoje take srenje, blizo tako osnovane, kakor one Fourierjeve »falange«; tam nahajamo srenje, ki živé ob poljedelstvu in rokodelstvu; a vse, kar pridelajo in izdelajo, vse gre na skupni račun in občinski zastopniki denar in živéž dele mej občinarje po potrebi in pa z ozirom na pridnost, na večjo spretnost in na večji delež. — Urejena so rokodelstva v takih srenjah tako, da dela vsaka rodbina, na priliko en del voza, hiše, pohištva i. t. d., ene delajo sama kola, drugi štanje, tretji ročice i. t. d., glavni mojstri potem vse to zlože skupaj, da je voz končan, zi potem pride na prodaj in kar se za tako delo dobi, ta denar pride v skupno denarnico. Na Ruskem je dostikrat tudi po več srenj v taki socijalni zvezi. Smelo torej trdimo, da mej Slovani se uže nahaja vse to, po komer hrepené socijalisti zapadne Evrope in da torej Slovanstvo ima lepšo bodočnost, nego drugi narodi, kajti Slovanom ne bode treba posebnih prekucij, da vpravljajo svoje socijalno stanje na podlagi prave svobode in človečanstva in socijalno življenje je posebno severnim Slovanom uže bolj domače, nego drugim narodom. Zatorej pa se Slovani v obče zahvaljujejo za ono svobodo, katero bi jim radi valili judovski časnikarji in drugi nazovi liberalci; kajti tak liberalizem mora propasti in Bog zna, ako ne bodo še ti surovo in za svododo nesprejemljivi Slovani učili židovskih liberalcev, kaj je prava svoboda in kako se mora preustrojiti svet, ako če postati boljši in srečnejši, nego je zdaj.

Na Angleškem je pa v tem času delovala tako zvana Mančesterska šola, ki se je poprijela bolj praktičnih sredstev, da pomaga delalskemu stanu; ona se je držala načela: »pomagaj si sam in Bog ti pomore«. Na Angleškem so po nauku te šole nastala razna delalska konsumna društva, potem posojilnice in hranilnice in naposled celo produktivna društva. Produktivna društva so se imenovala taka, katera so imela namen, delalca popolnoma osvoboditi od fabrikanta. Nastale so tudi v resnici na Angleškem kolonije delalcev, ki so imele svoje lastne fabrike, svoje prodajalnice, svoje denarne zavode, svoje šole i. t. d. Delalci takih kolonij, katere še dandenes dobro napredujejo, so h krati tudi gospodarji — in vživajo najprej svojo tednino po zmožnosti, koncem leta pa dobivajo tudi svoje deleže od dobička.

(Konec pr. ih.)

Kritični politični pregled.

Glas je zopet počil, da se k malu zgodé bistvene osobne promembe pri nekaterih deželnih namestništvih. Ta glas smo uže večkrat slišali in vselej smo ga radi poslušali; doslej se sicer ni še vresničil, a o čemer se mnogo govori, to se rado zgodi. Znamenja so pač taka, da je ta glas vsaj nekoliko verj podoben; to kaže mej drugim imenovanje koroškega deželnega načelnika, tudi je grof Taaffe v pogovoru z urednikom francoskega lista »National«, kakor se trdi, hudo obsodil nemško ustavoverno stranko. Temu

uredniku je dalje Taaffe rekel: Jaz sem osebno konservativen, ali kakor minister v Cislajtanciji skrbim le za to, da se narodi pomirijo. Jaz hočem vsakej narodnosti odkazati pot, ki jej gre. Nemških liberalcev se nič več ne bojim. Moja politika je poročstvo miru; ona lahko pomiri Francosko in Rusijo, ali pretesna zveza med Nemčijo in nemško Avstrijo bila bi nevarna evropskemu miru.

Po vladnem predlogu bodo morale plačevati žganjarije letnega davka 10, 20, 40 do 100 gld. po tem, ali ima kraj, v katerem je žganjarija, manj ali več prebivalcev. Da se odpravi premnogo žganjarij, določi se njih število, ali pa se postavi tolik davek, da jih ta odpravi.

Danes (1. decembra) je začel izhajati na Dunaji nov nemški časnik »Tribüne« dvakrat na dan. On je organ desnice državnega zbora ter bo toraj širil i zagovarjal njene nazore. Z radostjo pozdravljamo ta časnik, kajti bilo ga je krvavo potreba.

Za Bosno se je razglasila politična uredba, vsa Bosna s Hrcegovino vred se je razdelila v šest okrožij s političnimi načelnikstvi v Sarajevu, Mostaru, Travniku, Bihaću, Banjaluki in Tuzli.

V zadnjem listu smo trdili, da se učnijsko prašanje bliža rešitvi, danes lahko pristavljamo, da je rešeno. Derviš paša je po trdovratnem boju prodrl do Ulčinja ter ga zasedel zadnje sredo. Povabil je potem črnogorskega vojvodo Matanovića, naj pride v Konjo, da se sklene pogodba, kar se je tudi zgodilo. V petek ob 7. uri zvečer so prve črnogorske čete prišle v Ulčinj in Turki se jim vselej na 50 korakov umikali. V saboto ob 10. uri jutraj pa je zasedel mesto vojvoda Petrović z 4000 možmi, mestna deputacija mu je prišla naproti ter ga pozdravila. Potem je bila božja služba. Opoludne je 21 strelav z učnijskega grada oznanilo zasedenje in razvil se je črnogorski prapor. Turkom je na voljo dano, da smejo ostati, ali pa preseliti se. Albanci niso ovirali Črnogorci pri zasedanju zemlje na Bojani. — Zdaj odpluje iz Boke vojaško brodovje, ker mu tam ni več posla.

Po zasedenju Ulčinja je mnogo Turkov zapustilo to mesto, da se drugod na turške zemlje naselijo, a k malu so se zopet vrnoli ter izrekli, da hočejo v prihodnje Črnogorcem pokorni biti. To i druga znamenja kaže, da se Albanci ne bodo pullili za Ulčinj.

V pruskem deželnem zboru poslanci ostro govoré zoper jude; naglašajo, da judje bogaté, ker nepošteno delajo, da se judovsko prašanje mora smatrati za socialno gospodarsko; poslanci napadajo celo Bismarka ter mu očitajo, da on judom na roko hodi.

Ma Francoskem so se začele upirati žene zoper vlado, in ker imajo tam žene veliko moč, zato ima ta upor tudi veliko pomembo. V mnogih mestih so žene ustanovile društva, katerih družabnice so se zavezale, da svoje hiše ne odpro nobenemu možu, ki z vlado drži, i da nobene reči ne bodo kupovale pri tacihi ljudih, ki niso dobri katoličani. Neka mati je izdala proglas v »Espérance de Nantes«, v katerem pravi: Pasivni upor nič več ne pomaga. Me moramo dalje iti. Me moramo ustanoviti veliko društvo ženskega spola, ki se bo vsega tvegalo ter bo voljno vse prebiti, da otmemo svoje otroke. Ta proglas se po deželi zelo širi ter vlado vznemirja. Vojvodinja La Fliche je necemu žandarju celo zausnice dajala, ker je pomagal benediktinjarje izganjati.

Grška vlada se je preplašila lastne hrabrosti; ona je namreč, če tudi ne izrečno, vendar pa po strani dala razumeti, da se mora pripravljati na vojno, ker javna menitev to zahteva, da bo pa skušala to javno menitev pridobiti zase, ako turška vlada le dobro voljo pokaže, da hoče izvršiti to, za kar se je zavezala v berlinske pogodbi. Velevlasti so tedaj priporočile turški vladi, naj grškemu kraljestvu dá to, kar mu je uže ponujala, ker s tem bi storila sebi in evropskemu miru največ dobrega, ker Grki potem ne bodo na silo mislili. — To utegne biti resnica, ker sedanji Grki so prav smešni junaki.

DOMAČE STVARI.

Politično društvo »Edinost«.

V zadnji seji je sklenol odbor, da bode nabiral darove za unesrečene po neizgledih v Zagrebu. Nabrani darovi se bodo javili v listu »Edinost« in oddajali centralnemu odboru tržaškemu, ki se je ustanovil te dni. Odbor prosi torej vse

ude, posebno pa čestite duhovščino in gg. učitelje, naj mej ljudstvom nabirajo milodare, da snujejo besede in druge veselice v ta namen in da pošiljajo tako nabrani denar upravnistvu lista »Edinost«, ki se nahaja »Via alle poste št. 10.

Kedor hitro da, dvakrat da, in dolžnost nas veže, da podpiramo naše brate.

V Trstu, 30. nov. 1890.

Odbor.

Tržaški odbor za nabiranje darov za Zagrebčane. Te dni se je ustanovil močan odbor za nabiranje darov za Zagrebčane. Predsednik temu odboru je ljudoljub, baron Jožef Murguš; v tem odboru so naj odličnejši tržaški gospodje, posebno pa mnogo Slovanov, kakor na priliko Skuljevič, Opulic, Mimbelli, Mate Polić, predsednik tržaške italnice J. Gorup, veletržec in še drugi. Nadejati se je najboljšega uspeha; kakor se sliši, bodo tudi koncerti v ta namen, in taki koncerti navadno v Trstu prav lepe svote donajajo. Hvaležni smo gospodom, ki so prevzeli to plemenito nalogo in želimo, da Bog blagoslovi njihovo ljudoljubno delo.

Udom podpornega delalskega društva v Trstu. Osnova se je volilni odbor za prihodnje volitev novega odbora. Ta volilni odbor vabi vse ude omenjenega društva, naj pridejo prav gotovo na posvetovanje, ki bode v nedeljo 5. t. m. v zboljni sobi pivovarne Judtmanove, prav v tisti hiši, kder ima društvo svoje prostore. Vsak ud inora imeti se seboj izkaznico. Izključeni so od tega posvetovanja le oni udje, ki so v obče znani kot nemirneži in so dosedaj delali zdražbe v društvu. Začetek posvetovanja točno ob 6. uri zvečer.

Volilni odbor.

Dvorni svetovalec, gosp. Viktor Dr. vitez Pozzi, vitez avstrijskega reda Leopoldovega in poveljnik reda Danilovega črnogorskega, odšel je na novo njegovo mesto v Inomost. — Tukaj je bil še precej priljubljen zaradi njegove dvorljivosti; nam Slovanom menda nij bil poseben prijatelj.

Potres v Zagrebu ni več hud in ljudje so se zopet pomirili; ubegli Zagrebčani se vračajo in povsod je živo gibanje, da se najprej izvrše najpotrebnejša dela. Milosrdni darovi dohajajo iz vseh krajev, tudi iz zunanjih dežel, da je mogoče podpirati ubogo ljudstvo v veliki nadlogi.

Ban Pejačević, ki se je v groznej nesreči neustrašeno in umno vedel, trudi se na vso moč, da se poškodbe popravijo, da ima ubogo ljudstvo prenočišča i hrano; pa tudi magistrat mu s hvalevrednim prizadevanjem na roko hodi. Če tudi je mesto zelo poškodovano, vendar ni noben trgovec svoje trgovine zaprl, ali konkurza napovedal, kar daje zagrebškim trgovcem najboljšo pričalo solidnosti i pravega počtenja, ker v takej osodi bi lahko bil marsikdo plačila ustavil, češ, da so tega krivi od njega neodvisni vzroki. To počteno ravnanje pridobi veliko zaupanje zagrebškemu trgovinskemu svetu toliko bolj, ker so judje v svojej grabežljivosti in judovski vesti uže začeli kričati, da je trgovina v Zagrebu v nevarnosti, to se ve, da je zato, da bi sami žepe polnili. Tudi je poštena trgovinska zbornica moratorij nepogojno in soglasno odbila in ban zavrgel nasvet, naj se 100.000 gl. zajma vzame, ker zadoščujejo mili darovi i državna podpora za prve potrebe.

Največ so trpele cerkve in javna poslopja; pri glavnej cerkvi je škoda polu milijona gold. Duhovščina izda poziv na ves katoliški svet, da se nabere potrebni novci za cerkvene popravke, kar ni dvomiti, ker znana je darežljivost katoliškega sveta. Za javna poslopja bodo zadoštovali državni i deželni doneski. Neškodovano ni nobeno poslopje, dve tretjini hiš je na polu porušeni, štiristo rodbin brez strehe, siromaščina in beda je velika; hišni posestniki pa se zanašajo na podporo prijateljev hrvaškega naroda. — Nadejamo se, da bo Zagreb v desetih letih lepši, nego je bil pred potresom.

Imenovanje. Cesar je imenoval vodjo škofijskega malega seminarija in učitelja na učiteljski v Gorici, č. g. Josipa Marušića, za častnega kanonika goriškega metropolitanskega kapitelja.

Volitve v kranjsko trgovinsko in obrtniško zbornico so razpisane. Trdno se nadejamo, da zdaj nemčurska stranka sijajno — propade, da tako zadobi v zbornici zopet slovenski narod večino, katera mu je bila po sili i krivici vzeta, pa naj se Vesteneck tudi na glavo postavi.

Delalsko podporno društvo. Podpisani odbor naznanja vsem č.č. udom, da bode po §. 22. društvenih pravil v gorenji dvorani pri Zelenem hribu (Monte verde) v nedeljo 19. decembra točno ob 3. uri popoldne glavni zbor.

Dnevni red:

1. Govor predsednika,
2. Poročilo tajnika,
3. Poročilo denarničarja,
4. Volitve odbora in pregledovalcev računov,
5. Predruženje društvenih pravil,
6. Predlogi i pritožbe.

Vsak ud mora opravičevalni listek saboj imeti, glasovnice se bodo v dvorani oddajale, nedom vstop ni dovoljen.

V Trstu, 24. novembra 1890.

Odbor.

Vožnja mej Trstom in Metkovićem. »Parnik« baron Rodić je začel trikrat na mesec potovati mej Trstom in Metkovićem. Ustavlja se tudi v Zadru, Trogiru, Splitu in Makarski.

Pomorsko društvo v Orehtu je imelo 15. in 16. min. m. glavno sejo. Sešlo se je 79 delničarjev in zastopanih je bilo 1135 delnic. Vodstvo, v zadregi, nasvetovalo je, naj se prenarede pravila i tako društvu obstanek zagotovi. Soglasno so bili vsi nasveti sprejeti, društvo stoji zopet trdno, delnice so takoj poskočile za 30 gld.

Odlikovanje. Cesar je podelil vodju finančne deželne denarnice v Trstu, Janezu Jerrall, ob prestopu v pokoj, naslov cesarskega svetovalca.

Nov italijanski general konzul, g. Josip vitez Anfora Duca di Licignano je prišel zadnji petek v Trst ter prevzel konzulatna opravila.

Slovensko literarno društvo na Dunaji je v zadnjem obnem zboru izvolilo za prvosednika g. prof. Jos. Hubada, za njegovega namestnika g. Dan. Majarona, za tajnika gg. Iv. Kavénika in Dav. Petelina, za blagajnika g. A. Mikuša, za arhivarja akad. slikarja g. Iv. Šubica, za odbornika namestnika g. M. Suhača.

Za častna družabnika kranjske kmetijske družbe sta bila v obnem zboru dne 24. min. m. izvoljena; minister kmetijstva grof Julij Falkenhayn in deželni načelnik Andrej Winkler, za dopisnojočo uda pa dr. Dragotin Čeh v Petroburgu, in Jožef Dumek, urednik »Gospodarskih Novin« v Pragi.

Ljudski shod je bil 28. min. meseca v Ljubljani. Sklicali so ga obrtniki, vdeležba je bila velika, protestiralo se je tudi zoper namene in sklepe nemške narodne stranke.

Za deželnega načelnika na Koroškem je imenovan dvorni svetovalec g. Schmidt-Zabierow. On je odločen konservativec in pristaž grofu Taaffeju. Nadejamo se tedaj, da nastopijo Slovincem na Koroškem boljši časi i da mej Nemci k malu posebó ustavoverne koprive, ki so se tam zasejale.

Podružnica deželne banke se ima napraviti v Trstu; priprave za to se uže delajo. S to napravo pa se utegne v Trstu še kaj družega promeniti. — Tudi začne te dni izhajati nemški, vladni prijazen dnevnik. Tiskal se bo v tiskarnici g. Hvale.

Povodenj je napravilo zadnje deževje na več krajih po Notranjskem i na ljubljanskem barji (močvirji). Na Notranjskem je napravilo veliko škodo, posebno v Planini in nje okolici po hišah, njivah itd. V Barovnici pa je voznik Knap iz Rakinne z dvema konjema utonil, ker je v temi s ceste zavožil. Vsa borovniška ravnina in ves ljubljanski bar je bil pod vodo; vasi Črna Vas, Hauptmanica, Lipe, Vranje gorice, Blatna Brezovica in Karolinsko predmestje je voda zalila; ljudje so bežali v zgornje dele polopij, živina je stala do trebuha v vodi. K sreči je voda zopet padla.

Slovenski pravnik bode, počenši od novega leta 1891, izhajal v Ljubljani. Vredoval ga bo z sodelastvom ljubljanskih in vnanjih slovenskih juristov odvetnik dr. Alfons Mošć. Ta časnik nam v sedanjih prehodnih časih prav dobro pride, ker prav zdaj gre za to, da se narodne naše pravice v dejanje uvedo.

Goriški župan g. dr. Deperis, katerega je izvolilo goriško veteransko društvo za častnega družabnika, poslal je svoj diplom društvu nazaj. Župan se čuti razžaljenega zaradi nekega spisa omenjenega društva, ki poiznčuje v »Eco del Litorale« neke nevsedne razmere mej društvom in županstvom.

Slovenske pridige na Dunaji so bile uže več nedelj v tamošnji jezuitski cerkvi slovenskim našim vojakom in drugim Slovincem, ki so jih hoteli poslušati. Čudo, da se Dunaj ni podri!

Iz Materije se nam piše od 27. novembra: Sinoči so žandarmi zopet in sicer v tretjič v zapor gнали F. K. kot sumnjivega sodelaznika strašnega umora pred 9. leti na Pesku, ko je bil Peter Sisković od razbojnikov na krut način, kakor pes na zanjko ujet in potem kakor ovca zaklan. Dal Bog, da bi se pravica skazala!

Slovstvo. Nauk o gospodinjstvu, kateri je donajala »Edinost« v podlistku, izšel je v posebnej prav lepej knjižici. »Soča« je to knjižico pohvalila s temi le besedami: Ta praktična, lepo poslovenjena knjižica, ki obseza 54 strani vel. osmerke, podaja našim gospodinjam med mnogo znanimi rečmi tudi mnogo novega v poduk, in je vredna, da jo našim dekletom kupijo ko lepo darilce za božične praznike. To je tudi naša misel. Knjižica velja 40 kr. in se dobiva pri izdatelju, g. Iv. Lapajne v Krškem in v vseh bukvarnah.

Javne dražbe.

V Cervinjaru. Lorenc Iskra, cenitev 3443 g. 30. novembra 1890, 10. januarja 1891 od 9. do 12. ure.

V Gorici. Jožef Bassa iz Dornberga, 17. decembra 1890, 18. januarja in 21. februarja 1891, za vsak kup.

V Gorici. Franjo Fanluzi, biša št. 141 cena 11422 gl., 16. decembra 1890, 24. januarja i 17. februarja 1891 od 9. do 12. ure.

V Matavunu. Bratje Zigante, cenitev 1406 gl., 29. novembra 1890, 8. januarja, 24. februar. 1891 od 9. do 12. ure.

V Trstu. Domenik Rozzier, cenitev 95392 gl., 30. novembra, 14. decembra 1890 in 7. januarja 1891 od 9. do 12. ure pri c. k. svetovalcu Daffa Torre.

V Bujah. Domenik Zagan, cenitev 180 gl., 14. decembra 1890, 15. januarja in 14. februarja 1891 od 9. do 12. ure.

V Trstu. Ivan K. Saller, cenitev 2303 gld., 10. decembra 1890, 10. januarja in 10. februarja 1891 od 9. do 12. ure.

POSILANO*)

Prišel je na svitlo te dni žaljiv in neresničen račun o zadevi »delalskega podpornega društva«. S tem računom se skuša opomoči le neka stranka, katera rije uže dalj časa, ter spodkopava nadejno društvo. Jaz, kakor izvoljeni pregledovalec računov »delalskega podpornega društva«, izjavljam tu javno, da si ne štejem v čast biti v zvezi s tem računom. Protestujem pa ostro proti oni osebi, katera se je drznola besede »Pregledovalci računov« zlorabiti, ter je brez podpisa tak izrodek dušne bolezni mej svet poslala.

V Trstu, 30. novembra 1890.

M. Katalan
pregledovalec računov.

Gosp. lekárju Chiodi na Dunaju, Währing,
Herrngasse 26.

Že po prvi poskušnji moram priznati, da sem zares občutil veliki uspeh Vašega Chicococa likerja. — Blagovolite mi spet 6. butilij poslati.
Graf M.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. dopisnikom iz M. — V sled sklepa odb. pol. dr. ne moremo objaviti »odprtega pisma« in »dopisa«: razlogov je več, posebno se je sklicavalo na to, da bi javnost več škodila, nego koristila, i da je teško govoriti o stvari, katero preiskuje sodnija. Žal nam je tedaj, da ne moremo ustreči Vašej želji.

Dopisa z ljubljanskega močvirja in iz Sežane sta nam prišla za to številko prepozno, priobčimo ju tedaj prihodnjič. Zanimiva sta oba dopisa: prvi govori o dejanskih razmerah ljubljanskega močvirja, v drugem se pa sežanski krajni šolski svet obrača proti dopisu v št. 47 goriške Soče, ker je neresničen, omadežuje poštenje i žali narodni čut kraškega ljudstva.

Dunajska Borsa

dne 30. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld. 25 k.
Enotni državni dolg v srebru	73 . 30 .
Zlata renta	86 . 90 .
1860. državni zajem	131 . 25 .
Delnice narodne banke	821 . — .
Kreditne delnice	286 . — .
London 10 lir sterlin	117 . 50 .
Srebro	— . — .
Napoleoni	9 . 35 .
C. kr. cekini	5 . 52 .
100 državnih mark	58 . — .

*) Za sestavke pod tem naslovom uredništvo le toliko je odgovorno, kolikor mu postava nalaga.

Cenik raznega blaga.

		za 100 K ^a	
		od f.	do f.
KAVA:	Moka	117	127
	Ceylon biser	130	145
	plant. fina in najfinejša	130	141
	„ srednja in 1/2 fina	114	122
	„ native	81	88
	Portorico	105	120
	Malabar native	83	98
	La Guayra	78	86
	St. Domingo	66	82
	Bahia	84	88
	Rio najfinejša	74	80
	„ fina	70	73
	„ 1/2 fina in navadna	81	89
	Santos navadna in fina	91	95
	Java Malang	105	114
	Costarica	80	84
	Manila	88	93
	Guatemala	53	60
	Sladka skorja	170	180
	Nageljnovi cvečiči (šibice)	50	50
OLJE:	Popper Singapore	52	53
	„ Batavia	70	71
	Piment Jamajka	29	30
	Imber	33	34
	Sladkor avstrijski v štokih rafiniran	31	32
	„ v kosih	40	42
	Ital. jedilno navadno	54	70
	„ fino in najfinejša namizno	40	41
	Levantsko in Albansko jedilno	40	45
	Corfu jedilno fino in najfinejša	41	—
SADJE:	Dalmacija jedilno fino in najfinejša	41	—
	Istra	35	50
	Laneno	34	50
	Pavoljno ali bombažno	58	—
	Ribje hamburško (3 krone)	36	—
	Olein	5	6
	Pomeranče Sicilije (1 zaboj)	5	6
	Limon (1 zaboj)	60	62
	Kaperi	25	28
	„ 1/2 fini	12	13
RIŽ ALI LASKO PŠENO:	Rožiči pulješki novi	7	50
	„ grški stari	90	95
	Mandiji pulješki	88	90
	„ romanski	97	—
	„ sicilijaki	26	—
	„ pulješki grenki	32	45
	Lešniki novi ital.	16	18
	„ istrski	10	13
	Čespije suhe iz Bosne in Srbije nove	7	8
	„ iz kranjske in hrvatske	71	72
SLANINA IN MAST:	Pinjoli	20	21
	Fige Calamata v venci nove	16	17
	„ v venci stare	16	17
	„ pulješke v sodih	60	—
	„ iz Smirne	24	34
	Cvebe Elemé novo	25	29
	„ Clamé	23	25
	„ Stanchio	21	22
	„ Samos črne	30	42
	Rozine Sultan novo	22	23
ŽITO:	Grozdiče (opaša) grško	20	21
	„ rudeče (korinte)	34	36
	„ sicilijaki Lipari	19	50
	Italijanski navadni do 1/2 fini	21	50
	„ fini in najfinejši	14	16
	Indijski	58	70
	SLANINA IN MAST: Slanina ameriška	60	50
	„ Mast Bankroft	58	50
	„ Wilcox	41	42
	Loj dalmatinski	43	—
PETROLIJ v sodih	„ tržaški	82	—
	Stearina	98	100
	Sveče iz stearine	92	100
	„ iz parafina	12	25
	PETROLIJ v zabojih	16	75
	DOMAČI PRIDELKI: Maslo štajersko I. vrste	65	89
	„ Maslo hrvatsko	60	70
	Leča	14	—
	Fižol svetlo rudeči novi	12	12
	„ temno rudeči	11	11
ŽITO:	„ bohinec novi	13	50
	„ rumeni	12	50
	„ zeleni	13	13
	„ kanarček	14	14
	„ kukuruz (koka)	12	12
	„ beli dolgi	11	25
	„ okrogli novi	8	—
	„ mešani nov	24	—
	Konoplje drobne	10	—
	„ debele	12	—
ŽITO:	Prosó belo	6	7
	Zelje kranjsko	3	3
	Korun	12	25
	Pšenica ruska	12	19
	„ banaška in ogrska	12	13
	Koruzna Galac, Ibralla	7	7
	„ Odesa	7	7
	„ ogrska in banaška	7	30
	„ hrvatska	10	75
	Rž Galac, Odesa	7	11
ŽITO:	„ Ječmen	7	7
	„ Oves banaški, ogrski	7	50
	„ 8	8	25

		za 100 K ^a	
		od f.	do f.
MOKA ogrska	0	1	2
	3	4	5
	6	7	8
	9	10	11
	12	13	14
	15	16	17
	18	19	20
	21	22	23
	24	25	26
	27	28	29
	30	31	32
	33	34	35
	36	37	38
	39	40	41
	42	43	44
	45	46	47
	48	49	50
	51	52	53
	54	55	56
	57	58	59
VINO IN SPIRIT:	Spirit rafinirani 36° hektol.	—	—
	Rum Jamajka (liter)	—	—
	„ Demerari	—	—
	„ St. Jago	—	—
	Vino cipersko (hektoliter)	—	—
	„ Malaga (aroba)	—	—
	„ refosk iz Istre (botelja)	—	—
	„ istersko (hektol.)	—	—
	„ teran	—	—
	„ vipavsko	—	—
	„ hrvatsko	—	—
	„ ogrsko	—	—
	„ dalmatinsko	—	—
	PREDIVO konopljeno Ferrara	—	—
	„ Bologna	—	—
	„ Cesena	—	—
	„ dolgo čiščeno	—	—
	„ najfineje	—	—
	„ za dreto	—	—
	RAZNO BLAGO: Kafa	—	—
RAZNO BLAGO:	Orehi dalmatinski	—	—
	„ Virh	—	—
	Oreški (Muskat)	—	—
	„ Tě	—	—
	Vanilja (1 kilo)	—	—
	„ Žafran španjski	—	—
	„ Galun	—	—
	„ Potašelj	—	—
	„ Soda	—	—
	„ Rij domači in tirolski	—	—
	„ istrski	—	—
	Kolofonij ameriški	—	—
	„ Votlec (Bimstein)	—	—
	Mjilo kandijsko	—	—
	„ Corfu	—	—
	„ Cunja	—	—
	„ Gobe za konje	—	—
	„ za toaletu	—	—
	„ Ježice iz Azije	—	—
RIBE:	„ grške	—	—
	„ domače	—	—
	Žveplo rimsko v kosih	—	—
	„ sicilijansko zmijeto	—	—
	RIBE: polenovke nove	—	—
	„ stare	—	—
	„ Arniki Yarmouth (1 sod)	—	—
	„ Sardelle istrske	—	—
	KOŽE: usnje za poplate	—	—
	„ usnje teletina	—	—
	„ kravina bela in črna	—	—
	kože surove volovske domače	—	—
	„ dalmatinske in bosenske	—	—
	„ ameriške	—	—
	„ kravje iz Indije	—	—
	„ teleče	—	—
	„ jance dalmatinske	—	—
	„ zajčje (100 komadov)	—	—
	VOLNA bosenska	—	—
	„ albanska	—	—
	„ grška	—	—
	„ iz male Azije	—	—
LES:	„ istrska	—	—
	Deske 1 ^a debele in 7 ^a široke za 100 kom.	—	—
	„ 8/9 „ 850 colov	—	—
	„ 10/14 „ 1200 „	—	—
	„ 8/12 „ 1200 „	—	—
	„ 10/14 „ 1200 „	—	—
	„ 8/12 „ 1200 „	—	—
	„ 10/14 „ 1200 „	—	—
	Skurete 1 ^a „ 100 kom.	—	—
	„ 2 ^a „ 100 „	—	—
	„ 3 ^a „ 100 „	—	—
	„ 4 ^a „ 100 „	—	—
	„ 5 ^a „ 100 „	—	—
	„ 6 ^a „ 100 „	—	—
	„ 7 ^a „ 100 „	—	—
	„ 8 ^a „ 100 „	—	—
	„ 9 ^a „ 100 „	—	—
	„ 10 ^a „ 100 „	—	—
	„ 11 ^a „ 100 „	—	—
	„ 12 ^a „ 100 „	—	—
	„ 13 ^a „ 100 „	—	—
SENOS:	„ 14 ^a „ 100 „	—	—
	„ 15 ^a „ 100 „	—	—
	„ 16 ^a „ 100 „	—	—
	„ 17 ^a „ 100 „	—	—
	„ 18 ^a „ 100 „	—	—
	„ 19 ^a „ 100 „	—	—
	„ 20 ^a „ 100 „	—	—
	„ 21 ^a „ 100 „	—	—
	„ 22 ^a „ 100 „	—	—
	„ 23 ^a „ 100 „	—	—
	„ 24 ^a „ 100 „	—	—
	„ 25 ^a „ 100 „	—	—
	„ 26 ^a „ 100 „	—	—
	„ 27 ^a „ 100 „	—	—
	„ 28 ^a „ 100 „	—	—
	„ 29 ^a „ 100 „	—	—
	„ 30 ^a „ 100 „	—	—
	„ 31 ^a „ 100 „	—	—
	„ 32 ^a „ 100 „	—	—
SLAMA:	„ 33 ^a „ 100 „	—	—
	„ 34 ^a „ 100 „	—	—
	„ 35 ^a „ 100 „	—	—
	„ 36 ^a „ 100 „	—	—
	„ 37 ^a „ 100 „	—	—
	„ 38 ^a „ 100 „	—	—
	„ 39 ^a „ 100 „	—	—
	„ 40 ^a „ 100 „	—	—
	„ 41 ^a „ 100 „	—	—
	„ 42 ^a „ 100 „	—	—
	„ 43 ^a „ 100 „	—	—
	„ 44 ^a „ 100 „	—	—
	„ 45 ^a „ 100 „	—	—
	„ 46 ^a „ 100 „	—	—
	„ 47 ^a „ 100 „	—	—
	„ 48 ^a „ 100 „	—	—
	„ 49 ^a „ 100 „	—	—
	„ 50 ^a „ 100 „	—	—
	„ 51 ^a „ 100 „	—	—
	„ 52 ^a „ 100 „	—	—

MOKA ogrska		0	1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2	9
22.90,	22.—,	21.40,	20.60,	30.—,	19.50,	18.90,	18.—,	17.—,	15.50,	11.—		
otrobi debeli												
drobni												
ajdova												
koruzna												
VINO IN SPIRIT: Spirit rafinirani 36° hektol.												
Rum Jamajka (liter)												
Demerari												
St. Jago												
Vino ciprsko (hektoliter)												
Malaga (aroba)												
refosk iz Istro (botelja)												
istersko (hektol.)												
teran												
vipavsko												
hrvatsko												
ogrsko												
dalmatinsko												
PREDIVO konopljeno Ferrara												
Bologna												
Cesena												
dolgo čiščeno												
najfineje												
za dreto												
RAZNO BLAGO: Kafa												
Orehi dalmatinski												
Virh												
Oreški (Muskat)												
Tě												
Vanilja (1 kilo)												
Žafran španjski												
Galun												
Potašelj												
Soda												
Rij domači in tirolski												
istrski												
Kolofonij ameriški												
Votlec (Bimstein)												
Mjilo kandijsko												
Corfu												
Cunj												
Gobe za konje												
za toaletu												
Ježice iz Azije												
grške												
domače												
Žveplo rimsko v kosih												
sicilijansko zmijeto												
RIBE — polenovke nove												
stare												
Arniki Yarmouth (1 sod)												
Sardelle istrske												
KOŽE — usnje za poplate												
usnje teletina												
kravina bela in črna												
kože surove volovske domače												
dalmatinske in bosenske												
amerikanske												
kravje iz Indije												
teleče												
jančje dalmatinske												
zajčje (100 komadov)												
VOLNA												
bosenska												
albanoška												
grška												
iz male Azije												
istrska												
LES:												
Koroški	Deske 1 1/2" debele in 7" široke za 100 kom.											
	" " " " 8/9 " " 850 colov											
	" " " " 10/14 " " 1200 "											
	" 3/4 " " 8/12 " " 1200 "											
	" " " " 10/14 " " 1200 "											
	Skurete 1 1/2" " " 8/12 " " 1200 "											
	" " " " 10/14 " " 1200 "											
	Remeljni 3/4" " " " " " 100 kom.											
	" 3/4" " " " " " 100 "											
	" 3/4" " " " " " 100 "											
Slavski in Kranjski	Dile 2" " " za 1 cola											
	" 1 1/2" " " " "											
	" 2" mere nove											
	" 1 1/2" " " "											
	Deske po 1 1/2" debele in 7" široke za 100 kom.											
	" " " " 8/9 " " 100 "											
	" " " " 10/14 " " 1200 "											
	" 3/4 " " 8/14 " " 1200 "											
	" " " " 10/14 " " 1200 "											
	Skurete 1 1/2" laške mire debele 8/12 1200											
" " " " 10/14 1200												
Remeljni 3/4" " " " " " 100 kom.												
" 3/4" " " " " " 100 "												
" 3/4" " " " " " 100 "												
Dile 2" debele cola												
" 1 1/2" " " "												
Tramli od 3/8 do 3/4 kubični čevlji												
" do 3/8 do 3/11												
Bordonali od 24 naprej												
Drva za kurjavo bukova, sečenj												
Ogije bukovo za 100 K ^o .												
po takih cenah prodaja se tukaj v magazinu												
SENO dobro volovsko (dun. cent.)												
SLAMA navadno konjsko												
(škopa ržena												
za steljo, pšenično												